FOND ZKUŠENOSTÍ DOBRÉ PRAXE ZE ZAHRANIČÍ 2013



SLOVO 21

Občanské sdružení Slovo 21

DOBRÁ PRAXE EVROPSKÝCH METROPOLÍ

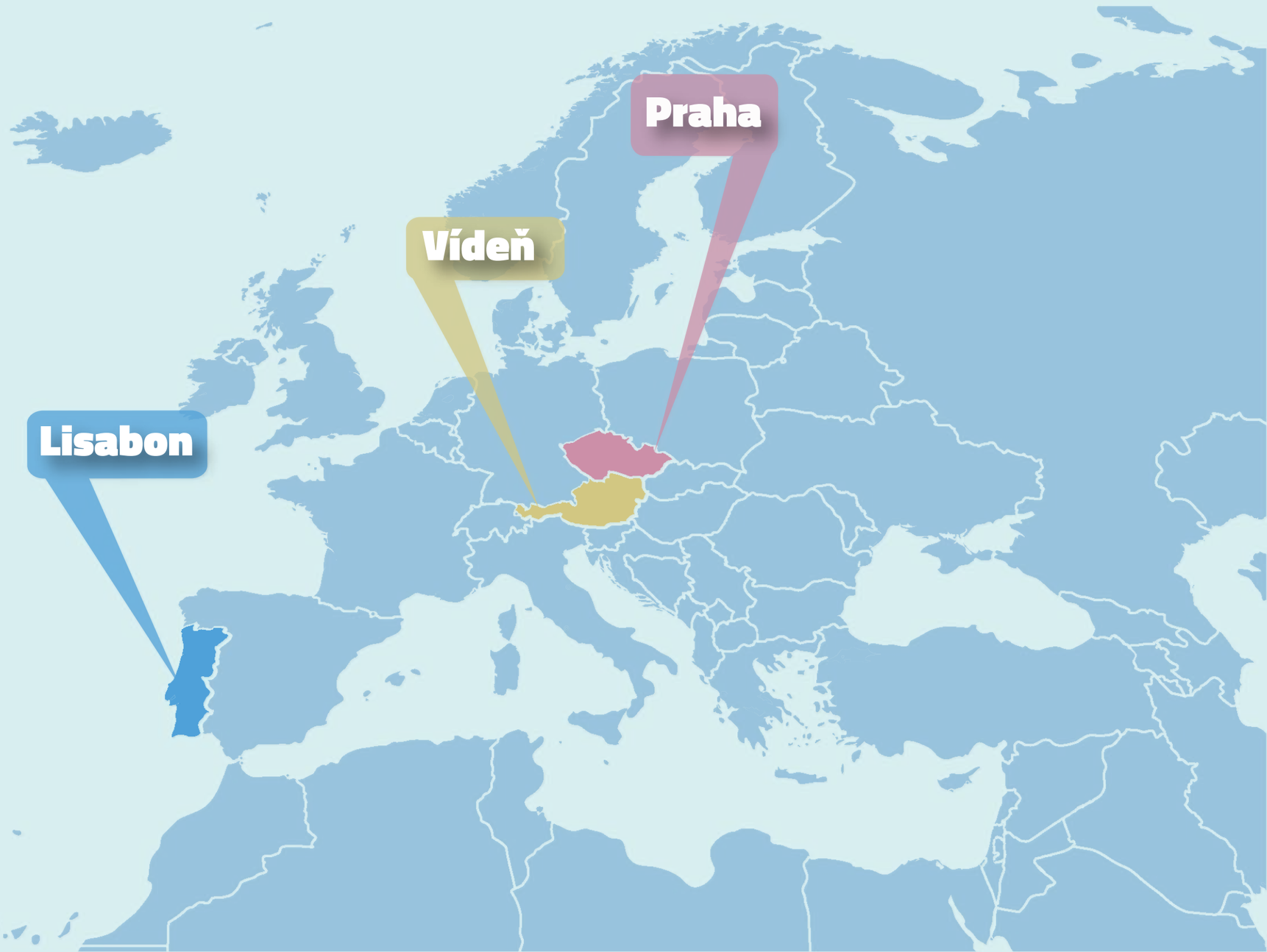
Praha, ač se to tak na první pohled nemusí jevit, je město s třináctiprocentním zastoupením cizinců. Podle údajů platných k 30. 9. 2013[1] žije na území Prahy 161 228 cizinců. Na rozdíl od většiny evropských metropolí, v Praze nepoznáte cizince na první pohled. Neliší se totiž barvou pleti ani oblečením, cizince poznáte většinou až při osobním kontaktu na základě verbální komunikace. To vychází ze struktury cizinců žijících v Praze, kteří pocházejí hlavně ze zemí bývalého Sovětského svazu, bývalé Jugoslávie, Ameriky atd.

To všechno přispívá k obrazu Prahy jako multikulturního a multietnického města. Přesto se však práce na podpoře kvalitního soužití a vzájemného obohacování jeví jako nevyhnutelná. A právě proto se snažíme o zprostředkování příkladů dobré praxe v ostatních evropských metropolích, které mají s integrací cizinců delší zkušenosti než Praha.

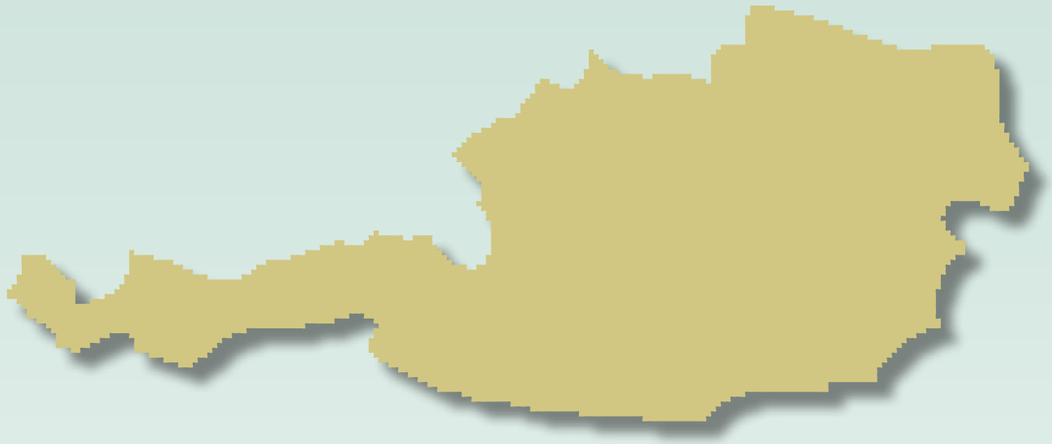
Během uplynulého roku navštívili v rámci projektu „Dobrá praxe evropských metropolí“ zástupci občanského sdružení Slovo 21, zástupci pražského magistrátu, městských částí a Integračního centra Praha dvě velká evropská města, která Praze mohou být v přístupu k integraci či podpoře diverzity dobrým příkladem. Vídeň si, se svými 23 % cizinců, zvolila za motto „Všichni jsme Vídeňané“. Cílem je tedy nejen to, aby se imigranti cítili jako Rakušané, ale také aby se všichni obyvatelé města, bez ohledu na původ, podíleli na jeho fungování.

Lisabon, podobně jako Vídeň a další evropská města, klade na první místo v integrační politice jazykové vzdělávání imigrantů a snadnou dostupnost všech úřadů, se kterými imigranti přicházejí do styku. Vládní agentura ACIDI, která má v Portugalsku integraci cizinců na starosti, vychází z principů rovnosti v přístupu k právům a povinnostem a zvyšování zájmu o aktivní podíl na výkonu práv a povinností v Portugalsku. Portugalsko si totiž uvědomuje nezbytnost přítomnosti cizinců na zdejším trhu práce a jejich ekonomický přínos zemi.

Za nejvýraznější inspirační zdroje vycházející z obou navštívených měst považujeme podporu vzdělávání a zaměstnávání cizinců a zapojování imigrantů do veřejné správy, tím pádem posilování jejich aktivní participace na chodu města. Inspirace dobrou praxí evropských metropolí je jedinečnou příležitostí zejména pro politiku českých měst a také pro praxi občanského sektoru a neziskových organizací pracujících v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni.



[1] *Zdroj: IS CIS – úloha TDU, údaj k 30. 9. 2013 – www.mvcr.cz*





Město Vídeň je jednou ze západoevropských metropolí, která je českému prostředí velmi blízká, ale která má na rozdíl od Prahy dlouhou tradici v oblasti integrace cizinců. Hl. m. Praha si za svůj slogan zvolilo „Praha – metropole všech“. Při jeho výběru se inspirovala právě vídeňskou praxí, kde se do integračních procesů nezapojují pouze migranti, ale i vídeňská majoritní společnost pod heslem „Všichni jsme Vídeňané“. Nejde o to, aby se migranti cítili jako Rakušané, ale aby si vytvořili dobrý vztah k městu, kde žijí a které se stalo jejich novým domovem. V tomto pojetí se již nemluví o pojmu „integrace“, ale pracuje se s pojmem „diverzita“, který můžeme překládat také jako „rozmanitost“, tedy pestrost složení obyvatel, kdy každý může k chodu místa, kde žije, aktivně přispívat.

Integrační politika v Rakousku

Vídeň má 1,7 mil. obyvatel, z toho je 23 % cizinců a z toho celých 14,4 % jsou cizinci z třetích zemí (tj. zemí mimo EU). Největší podíl z tohoto počtu mají občané států bývalé Jugoslávie a občané Turecka. Turci jsou zároveň nejvíce „viditelnou“ menšinou (kvůli odlišnému vzhledu, jinému náboženství atd.). Zároveň polovina všech obyvatel Vídně má migrantský původ – do této skupiny spadají občané cizích zemí, rakouští občané cizího původu a rakouští občané, kteří mají alespoň jednoho rodiče cizího původu. Ze statistik tedy vyplývá, že Vídeň je opravdu multikulturním městem.

Migranti ve Vídni

Obyvatelé Vídně (2012)[2]

49 % obyvatel s migračním backgroundem, z toho:

- 18 % cizinců, kteří byli narozeni v zahraničí
- 3 % cizinců, kteří se narodili v Rakousku
- 13 % rakouských občanů, kteří se narodili v zahraničí
- 15 % rakouských občanů, kteří se narodili v Rakousku, ale mají alespoň jednoho rodiče migranta

[2] *Záznam prezentace Gorana Novakoviće, zaměstnance MA 17, během studijní cesty do Vídně.*

Integrační politika Vídně

Na vídeňském magistrátu funguje od roku 2004 oddělení **MA 17 - Oddělení pro integraci a diverzitu (MA 17 – Integrations- und Diversitätangelengenheiten)**.

Oddělení se zaměřuje na tyto cíle:
- Zlepšení jazykové vybavenosti obyvatel Vídně
- Zvýšení vzdělanosti mezi migranty
- Dobré sousedské vztahy mezi migranty a rakouskými občany

Oddělení MA 17 pracuje na magistrátu Vídně, ale zároveň i na regionálních pobočkách po celém území metropole.

Celkem se jedná o 5 regionálních poboček (Střed, Východ, Západ, Sever a Jih), které mají mezi sebe rozdělené jednotlivé vídeňské městské části. Tyto pobočky slouží jako kontaktní místa pro migranty a jejich pracovní náplní je především práce v terénu a každodenní kontakt s migranty v jejich přirozeném prostředí a tam, kde se nejčastěji setkávají (různé migrantské kluby, parky atd.). Regionální pobočky zajišťují také dobrovolné mediátory – pracovníky, kteří podporují přátelské vztahy mezi majoritní společností a migranty, popř. řeší již vzniklé konflikty mezi nimi. Důležitým úkolem regionálních poboček je také koordinace pravidelných platforem migrantských sdružení, kde se rozvíjí spolupráce mezi jednotlivými organizacemi za účelem sdílení novinek a zkušeností. Další projekt regionálních poboček se jmenuje „Wien braucht dich!“ (Vídeň Tě potřebuje!), který se snaží o zapojení migrantů jako pracovníků městské policie.

Další velkou část činnosti oddělení MA 17 tvoří podpora diverzity. Aktivity, jež spadají do této oblasti, se zaměřují především na zvýšení aktivního zapojení migrantů jako zaměstnanců města Vídeň (možnost pracovat jako magistrátní úředníci, městští policisté apod.). Mezi další aktivity patří vzdělávání zaměstnanců státní správy a zvyšování povědomí o důležitosti diverzity a monitoring diverzity (tzn. sledování počtu pracovníků státní správy migrantského původu). Zapojení migrantů do fungování města je důležitým faktorem integrace – migranti se stávají obyvateli města, kteří mohou ovlivnit jeho směřování, zlepšit jeho fungování a vytvořit příznivé podmínky pro jejich život zde. Jako příklad dobré praxe může sloužit právě oddělení MA 17, které má celkem 63 zaměstnanců a z toho 40 je samotných migrantů.

Start Wien

Největším projektem oddělení MA 17 je projekt „Start Wien“, na kterém se podílí několik významných partnerů (např. Městský odbor pro imigraci, občanství a registraci – MA 35, Komora práce, Vídeňský fond zaměstnanosti, Rakouská obchodní komora, Veřejné služby zaměstnanosti atd.). Start Wien na začátku nabízel komplexní řadu vzdělávacích aktivit pouze nově příchozím cizincům z třetích zemí. S ohledem na volný pohyb občanů EU a jejich stále častější směřování do Rakouska, se cílová skupina projektu Start Wien rozrostla právě i o občany EU.

Občané třetích zemí mají povinnost dosáhnout do dvou let po příjezdu znalosti němčiny na úrovni A2. Jazyková příprava je proto jednou z důležitých součástí programu Start Wien. Dále je pro ně připravena série služeb, která má za cíl usnadnit proces jejich integrace a zvýšit možnost uplatnění na trhu práce. Součástí programu jsou především tyto aktivity:

Start Coaching – přibližně hodinu trvající konzultace, kterou absolvuje každý nově příchozí cizinec poté, co zažádá o pobyt ve Vídni. Tyto konzultace jsou poskytovány ve 24 jazycích, takže většina migrantů má možnost dozvědět se všechny potřebné informace ve svém mateřském jazyce. Během těchto konzultací získají migranti informace nejen o fungování vídeňské administrativy, ale dostanou i tipy na organizace, které jim mohou dále pomoci například se sháněním práce a podobně.

„Wienner Bildungspass“ – vídeňský vzdělávací pas, který slouží k zaznamenávání všech absolvovaných vzdělávacích aktivit v rámci procesu integrace (jazykové kurzy, informační moduly, rekvalifikační kurzy atd.). Zároveň obsahuje poukázky na jazykové kurzy v hodnotě 300 EUR pro občany třetích zemí nebo 150 EUR pro občany EU. Tato částka pokrývá cca 1/3 celkových nákladů na kurzy. Migranti mohou využít i dalších možností, jak získat slevu na kurz nebo ho absolvovat zcela zdarma. Pas mohou migranti uplatnit při komunikaci s úřady a potencionálními zaměstnavateli. Záznamy v pase zároveň poukazují na aktivní zapojení migranta do integračního procesu a jeho ochotu se zapojit do života Vídně.

Informační dny – každou druhou sobotu v měsíci probíhají v rámci programu Start Wien tzv. informační moduly – dvouhodinové kurzy týkající se různých aspektů života ve Vídni (společné soužití, bydlení, podnikání, zdravotnictví, vzdělávací systém a další). Povinností pro nově příchozí cizince z třetích zemí je zúčastnit se alespoň tří z těchto modulů. Moduly probíhají také ve 24 jazycích, stejně jako úvodní poradenství. Na kurzech dostávají účastníci handouty s nejdůležitějšími informacemi, opět ve svém mateřském jazyce. Lektoři úvodních kurzů jsou rodilí mluvčí v těch jazycích, ve kterých přednáší, a jsou pro tyto účely speciálně vyškoleni. Kurzy jsou otevřeny všem zájemcům bez předchozí registrace, takže se jich mohou zúčastnit nejen migranti, ale i Rakušané.

Start Coaching II. – Vídeň myslí i na migranty, kteří zde žijí delší dobu, ale přesto se setkávají s problémy. Těmto migrantům nabízí služby tzv. druhého stupně programu Start Coaching. Tato služba je poskytována ve 12 jazycích a odpovídá na otázky týkající se integrace a dává zároveň možnost výměny zkušeností mezi migranty. Konzultace probíhají jak individuálně, tak ve skupinách.

Úspěchy projektu Start Wien

- Doposud bylo vydáno více než 13 000 Vídeňských pasů, informační moduly navštívilo více než 27 500 účastníků a více než 4 500 osob se zúčastnilo druhého stupně programu Start Coaching.
- V roce 2010 obdržel projekt Start Wien Rakouskou cenu za integraci v kategorii „Propagace a podpora“.
- Rakouské Ministerstvo školství ocenilo v roce 2010 projekt Start Wien cenou „European language label“.
- Start Wien byl oceněn čínskou cenou „Guangzhou Award“ za rok 2012.

Další projekty oddělení MA 17:

• Každý rok MA 17 vypisuje **„roční program“**, v jehož rámci podporuje projekty týkající se daného tématu. V roce 2013 to je „multilingvismus“, tedy podpora jazykového vzdělávání všech obyvatel Vídně. Malé projekty v tomto programu mohou být podpořeny částkou do 5000 EUR. Jeden z nejvýraznějších projektů v roce 2013 je například vznik mobilní aplikace, což je mobilní překladač základních frází do 5 ve Vidni nejpoužívanějších jazyků.

• **Speciální jazykové kurzy pro matky dětí navštěvujících základní a mateřské školy** – jedná se o zapojení matek do vzdělávacích aktivit a prevence jejich sociálního vyloučení. Matky mají možnost se na kurzech vzdělávat v německém jazyce, ale i poznávat jiné matky a vytvářet s nimi přátelské vztahy.

• **Jazykové kurzy pro mladé migranty (16 – 21 let)** – povinná školní docházka v Rakousku končí v 15 letech, a proto je nutné nabídnout mladým migrantům, kteří neovládají jazyk hostitelské země, komplexní jazykové kurzy, jež zvyšují jejich uplatnitelnost na trhu práce

• **Jazykové kurzy spojené s výukou základních dovedností** – účastníkům je kromě výuky jazyka nabídnuta i výuka základních dovedností na PC, v matematice, ve čtení, psaní apod.

• **„Sei dabei“** („Buď při tom“) – aktivita, která podporuje rozvoj sousedských vztahů mezi majoritní společností a migranty v rámci menších lokálních projektů (např. vybudování komunitní zahrádky). Cílem aktivity je co největší zapojení obyvatel Vídně a podpora jejich vlastních nápadů, jak přátelské vztahy budovat a dlouhodobě udržovat. Kdokoliv tak může přijít s nápadem na program přispívající k zlepšení vzájemných vztahů komunity, a pokud bude program schválen, oddělení MA 17 ho finančně podpoří.

• **„Vídeňská charta“** [3] – koncepční materiál, který je prohlášením všech obyvatel Vídně – migrantů i Rakušanů – o budoucím směřování multikulturního města. Do vzniku této charty bylo zapojeno celkem 325 partnerských organizací, 651 diskuzních setkání ve všech regionech Vídně a 8 500 participantů, kteří věnovali přes 12 500 hodin svého času na budování přátelských sousedských vztahů. Během šestiměsíční veřejné diskuse pak vnikl unikátní koncepční materiál.

Poradenské centrum pro migranty a migrantky [4]

Na území města Vídně pracuje kromě magistrátem zřízených institucí i mnoho neziskových organizací, které jsou však na MA 17 úzce navázány a společně spolupracují na jednotlivých projektech.

Poradenské centrum pro migranty je nezisková organizace pracující s lidmi s odlišným mateřským jazykem (bez ohledu na státní občanství) s cílem pomoci získat a udržet si pracovní místo. Mezi hlavní aktivity centra patří poradenství v oblasti cizineckého práva, poradenství ohledně sociálních dávek a pomoc při integraci a začlenění na trh práce. Dále se poradenské centrum zabývá pomocí migrantům s uznáváním vzdělání a získávání dalšího vzdělání. Centrum také poskytuje poradenství pro migrantské kulturní spolky a odborné pracovníky a vydává různé informační a propagační materiály ve více jazycích.
Centrum má v současné době (červen 2013) 37 zaměstnanců, kteří jsou schopni komunikovat ve 13 různých jazycích. Financování centra je zajištěno z největší části z vídeňského úřadu práce, dále z magistrátního oddělení MA 17, z evropských fondů, Evropské komise atd.

[3] *www.charta.wien.at*
[4] *Beraitungszentrum für Migranten und Migrantinnen, www.migrant.at*



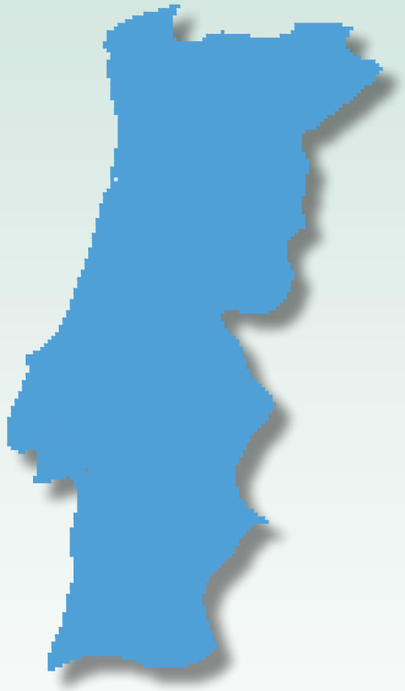
Poradenské centrum pro migranty má vedle své hlavní činnosti na starosti další samostatné projekty:

Perspektiva – projekt zaměřený na poradenství v oblasti uznávání vzdělání pro nově příchozí cizince a pro azylanty. Hlavní aktivity tohoto projektu jsou pomoc při uznávání kvalifikace, doplnění kvalifikace, zviditelnění kvalifikace, poskytování informací o rakouském pracovním trhu, podpora při přípravě dokumentů při podávání žádostí o práci apod.

Poradenství pro ženy – poradenství zaměřené především za ženy – migrantky, které jsou sociálně znevýhodněné (např. týrané či zneužívané ženy). Centrum těmto ženám poskytuje sociální a právní poradenství, intervenci v případech sociálních problémů či násilí v rodině, poradenství v oblasti zaměstnávání, zprostředkování jazykových kurzů a kurzů sociokulturní orientace.

Check In – projekt zaměřený na migranty ve věku do 21 let, kteří ve své zemi původu nedokončili vzdělání nebo si potřebují vzdělání doplnit a kteří jsou v Rakousku hlášeni na úřadu práce. Projekt jim pomáhá hledat cesty, jak dokončit či doplnit své vzdělání a zlepšit tím své postavení na trhu práce.

Jak je popsáno v úvodním odstavci tohoto příspěvku – Praha a Vídeň jsou si velmi blízké metropole, které si navzájem mohou předávat své zkušenosti a dobrou praxi. Integrační politika hl. m. Praha se může z vídeňské praxe do budoucnosti inspirovat a přenést některá funkční opatření.
Jako zásadní vnímáme potřebu zaměřit integrační aktivity nejenom na nově příchozí migranty, ale i ty, kteří na území hl. m. Prahy žijí dlouhodoběji a také na samotné zástupce majoritní společnosti. V posledních letech se v celoevropském kontextu ustupuje od tzv. politiky integrace a naopak se více a více využívá konceptu politiky diverzity a vzájemného obohacení kultur. Toto obohacení by mělo fungovat na bázi rozvoje multikulturní občanské společnosti, ale také systému fungování města a zapojování migrantů jako zaměstnanců magistrátu a místní samosprávy.



Po dlouhé koloniální zkušenosti se z Portugalska na prahu 21. století stává z pohledu přistěhovalectví takzvaná „přijímací země“, kam migrují cizinci nejen z bývalých kolonií, ale také z dalších zemí. V současné době tvoří migranti cca 4,5 % populace Portugalska a největšími komunitami jsou Brazilci, občané ostrovního státu Cape Verde, Ukrajinci a Rumuni. Z pohledu složení nejvýznamnějších komunit cizinců lze odvodit, že Portugalsko již nemůže spoléhat na jazykovou příbuznost migrantů a jedna z hlavních překážek k integraci je jazyk.
Přesto, že „integrace“ je široce používaným termínem v oblasti práce s migranty, Portugalsko od tohoto pojmu již upustilo, jako od archaismu, který nedostatečně vystihuje procesy mezi migranty a hostitelskou společností. Jako odpovídající termíny tedy používají zejména „dialog“ a „participace“, které lépe vystihují reálnou nutnost aktivního přístupu jak cizinců, tak majoritní společnosti a jejich společné zodpovědnosti za sociální kohezi a rozvoj vztahů.

Základní informace

Město Lisabon má podle posledního sčítání 2,8 milionu obyvatel. Samotné centrum města čítá přibližně 500 – 600 tisíc obyvatel a z toho je cca 20 % migrantů. Lisabon má z celého Portugalska největší koncentraci migrantů, některé odhady uvádějí, že je to až 55 % všech cizinců zde žijících.
Magistrát města Lisabon považuje integrační politiku za jednu z prioritních oblastí. V rámci magistrátního oddělení zaměřeného na imigranty fungují další menší odbory zabývající se ubytováním, sociálním zabezpečením migrantů, kulturou migrantů atd. O důležitosti integrační politiky svědčí štědrý rozpočet těchto oddělení: například odbor kultury migrantů má roční rozpočet 300 000 EUR.

ACIDI Lisabon

Portugalsko vznikem ACIDI („Alto Comissariado para a Imigracao e Dialogo Intercultural I.P.“, v překladu „Úřad Vysokého komisaře pro přistěhovalectví a mezikulturní dialog“ je vládní organizace, která se soustřeďuje na práci s migranty v Portugalsku) projevilo nejen zodpovědnost za téma integrace cizinců, ale především jde o uznání přínosu, kterým migranti pro zemi jsou. V roce 2010 se migranti podíleli na státním příjmu ve výši cca 243 miliónů EUR, kdy tato částka tvořila více než 5 % HDP a dalece převyšovala prostředky, které Portugalsko vydává na téma integrace. Zároveň se Portugalsku díky přítomnosti migrantů daří revitalizovat populaci, která byla dlouhodobě z demografického hlediska ohrožená výrazným stárnutím. Oblasti jako stavební průmysl, hotelnictví a cestovní ruch jsou dnes doslova závislé na pracovních silách ze zahraničí.



ACIDI vychází z následujících principů:

1. Rovnost – uznání a garantování práv a příležitostí pro všechny
2. Dialog – podpora efektivní komunikace
3. Občanství – podpora aktivní participace na právech a povinnostech
4. Pohostinnost – vědět, jak vítat diverzitu
5. Interkulturalita – obohacení plynoucí z diverzity
6. Blízkost – zkracování vzdáleností za účelem vědět a reagovat
7. Iniciativa – společenská pozornost a kapacita předvídavosti

Zaměření a metody práce

Organizace ACIDI vychází z předpokladu, že nejefektivnější způsob práce s migranty je závislý na dosažitelnosti a přístupnosti služeb těch úřadů a institucí, které hrají v procesu integraci zásadní roli. Z tohoto důvodu vznikly tak zvané **„One Stop Shop“** centra, sídla ACIDI ve všech městech s větším zastoupením cizinců, kde je možné vyřídit většinu běžných administrativních, bezpečnostních a správních záležitostí. Zároveň tato sídla slouží, jako výuková střediska, konferenční zázemí a místo pro setkávání cizinců a majority. V jedné budově tak nalezneme pobočky úřadu práce, živnostenského úřadu, cizinecké policie, ministerstva zdravotnictví, ministerstva sociálních věcí, ministerstva školství, psychologické poradny a mnoho dalších a zároveň denní centrum pro hlídání dětí, komunitní místo pro setkávání, sály pro konference či promítání filmů, třídy pro školení v různých oblastech, zejména rekvalifikace, osobní rozvoj, výuku portugalštiny nebo trénink pro začínající podnikatele. Tento přístup se zdá nejen efektivním, ale především úsporným, jelikož stát nevydává takové množství financí na slučování agendy několika resortů a institucí. Tato sídla jsou označena jako **CNAI** („Centro nacional de apoio ao imigrante“ – „Národní centrum pro podporu imigrantů“).

Co se týče způsobu financování, je důležité se zmínit, že jednou z podmínek pro získání státních dotací pro ACIDI je zaměstnávat alespoň 50 % cizinců.
Služby, které ACIDI není schopno realizovat z vlastních zdrojů, jsou outsourcované z lokálních nevládních organizací. Největší centra ACIDI se nacházejí z pochopitelných důvodů ve městech Lisabon, Faro a Porto. Dalších 87 lokálních center je rozeseto po celém území Portugalska. ACIDI se nejčastěji zabývá následujícím:

a) Zajištění participace migrantů a dialogu ve společnosti.
b) Koordinace integračních aktivit státní správy, místní samosprávy a neziskového sektoru.
c) Překladatelské služby (včetně doprovodů) ve více než 60 jazycích.
d) Základní informační servis pro nově příchozí nebo ty, kteří se nacházejí v těžké životní situaci.

ACIDI je z části financováno ze státního rozpočtu Portugalska a rozpočtů měst a také z prostředků Evropské unie, prostřednictvím projektů. V současné době jsou nejvýznamnějšími projekty následující:

• **Kancelář na podporu zaměstnávání (GAE)** – imigranti v Portugalsku pracují většinou na špatně placených a nízko kvalifikovaných pozicích (muži ve stavebnictví a ženy jako uklízečky nebo hospodyně v domácnostech). Nezaměstnanost v Portugalsku dosahuje v současné době okolo 14 %, což vytváří migrantům překážky k legálnímu přístupu k práci. Kancelář proto pomáhá cizincům připravovat životopisy a motivační dopisy, podporuje zvyšování profesionálních dovedností a kvalifikace migrantů, zprostředkovává pohovory s různými zaměstnavateli a učí cizince novým technikám vyhledávání práce.

• **Kancelář na podporu kvalifikace (GAQ**) – ve spolupráci s GAE se zaměřuje na poradenství ve směřování migrantů na získávání a zvyšování vhodné kvalifikace na základě profilu každého klienta, který hledá práci. Poskytuje informace o uznávání vyššího vzdělání (většina cizinců má středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání) společně s nasměrováním klientů ke kompetentním úřadům, dále poskytuje informace o možnostech účasti na různých školeních a rekvalifikacích.

• **Podpora podnikání** – jedná se o systém tréninku založený na metodě koučinku, kde dobrovolník z řad portugalských občanů se zkušenostmi z podnikání pomáhá nastartovat podnikatelský záměr migrantovi. Trénink trvá po dobu šedesáti dvou hodin v deseti týdnech. Toto partnerství je supervidováno odborníky ze strany ACIDI, které také zajišťuje výběr dobrovolníků a jejich spárování s migranty. Cílem projektu je nejen pomoci perspektivnímu podnikání migrantů, ale také navázání silnějších sociálních pout s majoritní společností.

V roce 2013 bylo zapojeno:
- 242 klientů,
- 14 účastníků tréninku,
- 7 klientů, kteří založili vlastní podnikání.

• **Projekt „Mentores“** – v rámci tohoto projektu dochází k setkávání nově příchozích migrantů a rodilých Portugalců. Portugalec působí jako dobrovolný mentor, který se během 18 měsíců setkává s cizincem a spolupracují na vytváření a posilování společenské odpovědnosti a zvyšování zájmu o záležitosti politiky a veřejné správy.

• **Projekt na podporu dětí z vyloučených lokalit** – v Portugalsku, zejména v největších městech, vznikají sociálně vyloučené lokality migrantů. S nástupem ekonomické krize se existenční problémy v těchto lokalitách ještě prohloubily. Projekt se zabývá aktivizačními činnostmi zejména s dětmi z těchto lokalit. Mezi tyto činnosti patří – sociální aktivizace, práce s celými rodinami, psychologické poradenství, vzdělávací poradenství, komunitní a kulturní akce za účelem propagace mezikulturního dialogu. Cílem je prevence sociálního propadu obyvatel těchto lokalit, zmírňování napětí v blízkém okolí a aktivizace společnosti.

• **Portugalština pro všechny** – jedná se o intenzivní kurzy portugalštiny pro cizince. Kurzy jsou pořádány s ohledem na aktuální potřeby – začátečníci, pokročilí, konverzace, oborová portugalština s ohledem na rekvalifikaci či pracovní potenciál migranta (lékařská terminologie, technická terminologie apod.). Kurz trvá 150 hodiny, na jeho konci jsou účastníci schopni používat jazyk na úrovni A2 nebo B2. Po absolvování kurzu dostanou účastníci certifikát, jímž se mohou prokázat při žádosti o občanství, trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

• **Next Door Family** – iniciativa, kterou ACIDI přebralo od české partnerské organizace Slovo 21, zprostředkovává setkání rodin z majoritní společnosti a rodin migrantů žijících v Portugalsku při společném nedělním obědě. V roce 2012 se konal první ročník projektu, ještě jako součást celoevropského projektu Next Door Family EU, v dalším roce už ACIDI pracovalo samostatně a proběhlo 160 setkání.



ACIDI provozuje internetové stránky **www.acidi.gov.pt**, které slouží jako interkulturní okno pro veřejnost i cizince. Stránka informuje o současných tématech přistěhovalectví a aktivitách ACIDI. Stránka je koncipovaná pro široké publikum a funguje jako hlavní institucionální informační nástroj.

ACIDI dále vydává čtvrtletní časopis s názvem B-I Magazín, který informuje veřejnost i migranty o aktuálních tématech integrace cizinců a zároveň zprostředkuje osobní výpovědi a osudy úspěšných migrantů. Časopis vychází v nákladu 6000 výtisků, které jsou distribuovány zejména neziskovým organizacím, státní správě a místní samosprávě, akademické obci apod.

ACIDI také provozuje „SOS" telefonní linku pro cizince. Tato linka slouží, jako informační rozcestník všech integračních opatření a služeb, které může migrant potřebovat. Linku obsluhují sociokulturní mediátoři – migranti, kteří jsou speciálně vyškolení. Linku lze využít i pro tlumočení po telefonu, pakliže se migrant potřebuje domluvit například na úřadě nebo v zaměstnání. Linka je provozována v osmi jazycích, ale lze zajistit tlumočení do více než 35 jazyků.

V sídlech CNAI pracují zejména sociokulturní mediátoři, kteří zajištují první kontakt a případný doprovod nově příchozích migrantů. Tito mediátoři mají nejen jazykové kompetence, ale také dokáží řešit jednotlivé zakázky migrantů individuálně,jestliže situace nevyžaduje zásah odborníka (například psychologa). Fungují tedy nejen jako informační personál, ale také jako sociální a v omezené míře i právní poradci. V současné době lze služby těchto mediátorů využít ve více než 12 jazycích.

CNAI dále nabízejí služby v oblastech:
- Právní poradenství
- Poradenství za účelem slučování rodin
- Občanské poradny
- Pracovní a profesní poradenství
- Poradenství v oblasti podnikání
- Poradenství v oblasti lékařské péče
- Poradenství v oblasti bydlení
- Rekvalifikace, uznání vzdělání

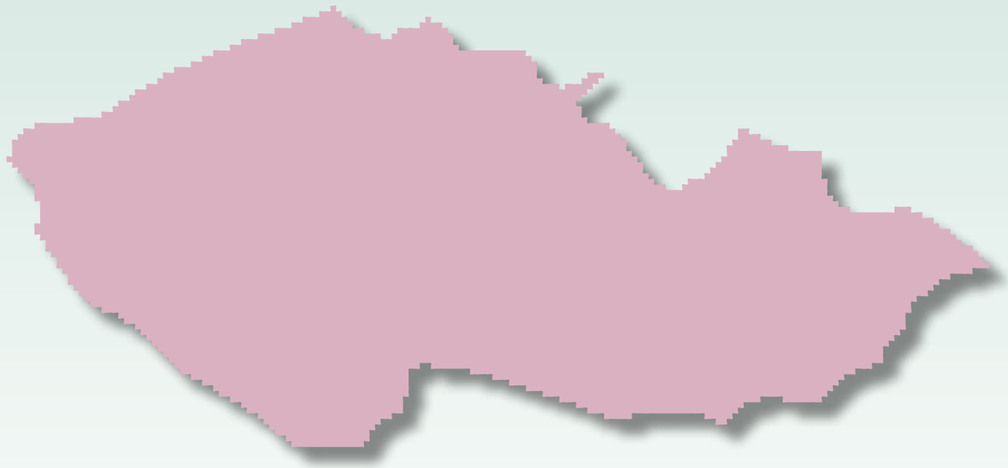
ACIDI na národní úrovni vydává publikace a brožury, jak pro cizince, tak pro veřejnost. Dále vydává studie a podílí se na všech významnějších výzkumech a šetřeních, které souvisí s migranty. Silně se podporuje propagace kultur migrantů, zejména kulturními akcemi, koncerty, festivaly, besedami, filmy apod.

ACIDI je v současnosti základním konzultantem státní politiky imigrace a podílí se na formulaci zákonů, které život migrantů přímo ovlivňují. V Portugalsku se téma integrace cizinců již delší dobu daří prosazovat napříč politickým spektrem.





Lisabon, na rozdíl od Prahy, prošel odlišnou migrační historií, avšak nalezneme zde mnoho styčných bodů, ze kterých můžeme čerpat jako z dobrých inspiračních zdrojů. Především zapojování migrantů do aktivní participace na chodu města a jeho úřadů a důraz na výuku portugalštiny pro cizince mohou být příklady dobré praxe v této oblasti. Na druhou stranu, Praha se může pyšnit tím, že jedním z nejúspěšnějších projektů portugalského ACIDI je Rodina Odvedle pocházející právě z ČR.



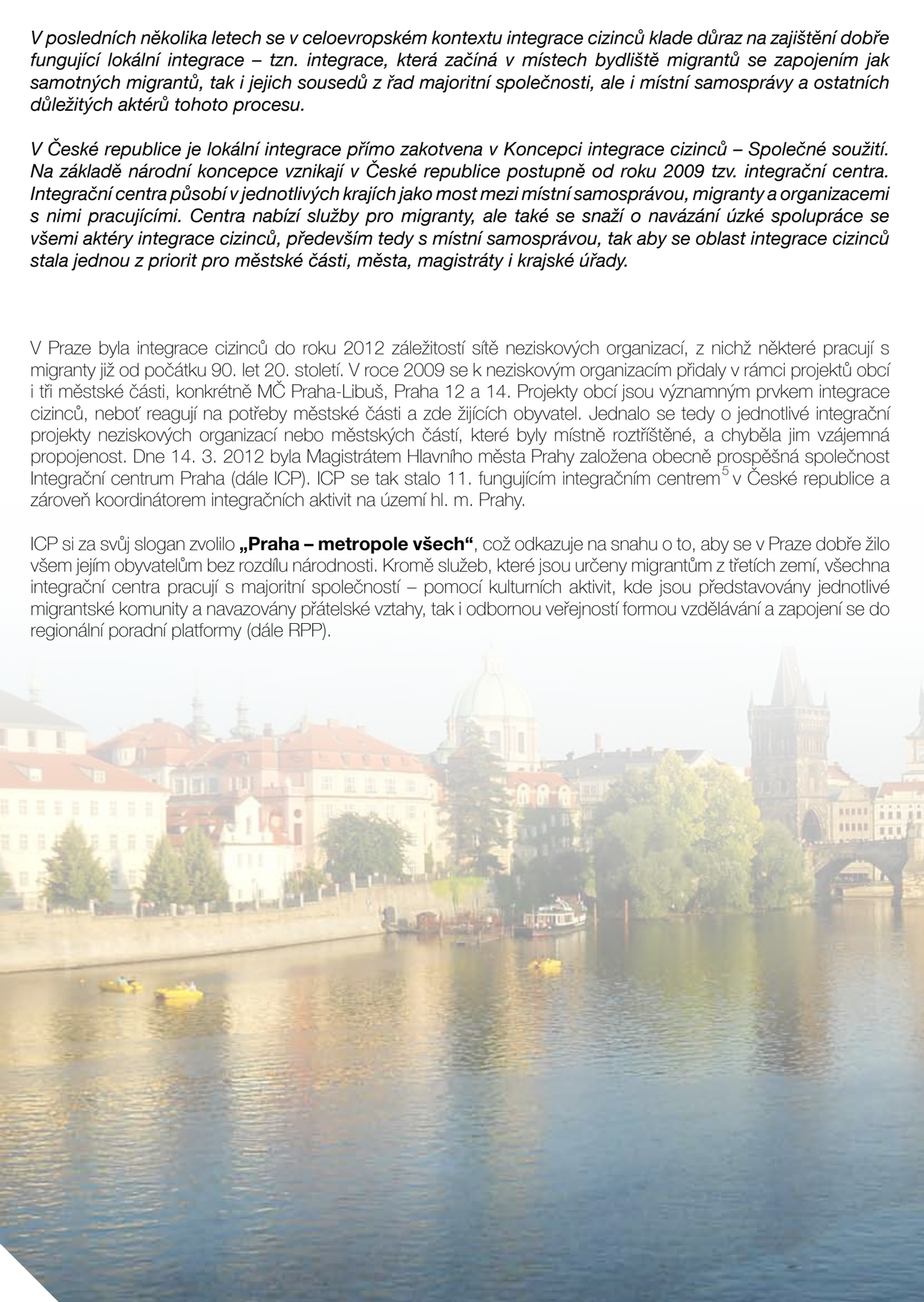


V posledních několika letech se v celoevropském kontextu integrace cizinců klade důraz na zajištění dobře fungující lokální integrace – tzn. integrace, která začíná v místech bydliště migrantů se zapojením jak samotných migrantů, tak i jejich sousedů z řad majoritní společnosti, ale i místní samosprávy a ostatních důležitých aktérů tohoto procesu.

V České republice je lokální integrace přímo zakotvena v Koncepci integrace cizinců – Společné soužití. Na základě národní koncepce vznikají v České republice postupně od roku 2009 tzv. integrační centra. Integrační centra působí v jednotlivých krajích jako most mezi místní samosprávou, migranty a organizacemi s nimi pracujícími. Centra nabízí služby pro migranty, ale také se snaží o navázání úzké spolupráce se všemi aktéry integrace cizinců, především tedy s místní samosprávou, tak aby se oblast integrace cizinců stala jednou z priorit pro městské části, města, magistráty i krajské úřady.

V Praze byla integrace cizinců do roku 2012 záležitostí sítě neziskových organizací, z nichž některé pracují s migranty již od počátku 90. let 20. století. V roce 2009 se k neziskovým organizacím přidaly v rámci projektů obcí i tři městské části, konkrétně MČ Praha-Libuš, Praha 12 a 14. Projekty obcí jsou významným prvkem integrace cizinců, neboť reagují na potřeby městské části a zde žijících obyvatel. Jednalo se tedy o jednotlivé integrační projekty neziskových organizací nebo městských částí, které byly místně roztříštěné, a chyběla jim vzájemná propojenost. Dne 14. 3. 2012 byla Magistrátem Hlavního města Prahy založena obecně prospěšná společnost Integrační centrum Praha (dále ICP). ICP se tak stalo 11. fungujícím integračním centrem[5] v České republice a zároveň koordinátorem integračních aktivit na území hl. m. Prahy.

ICP si za svůj slogan zvolilo **„Praha – metropole všech“**, což odkazuje na snahu o to, aby se v Praze dobře žilo všem jejím obyvatelům bez rozdílu národnosti. Kromě služeb, které jsou určeny migrantům z třetích zemí, všechna integrační centra pracují s majoritní společností – pomocí kulturních aktivit, kde jsou představovány jednotlivé migrantské komunity a navazovány přátelské vztahy, tak i odbornou veřejností formou vzdělávání a zapojení se do regionální poradní platformy (dále RPP).



RPP je pravidelným setkáním všech aktérů na poli integrace cizinců v daném kraji, na kterých dochází k navázání spolupráce mezi jednotlivými subjekty, zvyšování vzájemné informovanosti, sdílení dobré praxe a zkušeností. ICP založilo regionální poradní platformu v září roku 2012. RPP se stala v Praze místem, kde se začalo diskutovat o obsahu pražské koncepce a začalo se aktivně pracovat na jejím vzniku.

K 31. 10. 2013 bylo v České republice evidováno celkem 435 719 cizinců s přechodným nebo trvalým pobytem, z toho 158 725 cizinců žijících v Praze[6]. I přes značný podíl migrantů žijících v Praze, zde nebyla řešena otázka jejich integrace a podmínky pro život v širším kontextu a především koncepčně. Při svém založení dostalo ICP do vínku také koordinaci vzniku celopražské koncepce integrace cizinců, kterou zahájilo se vznikem RPP, tedy v září 2012.

Vznik pražské koncepce byl rok a půl dlouhým procesem, kterého se zúčastnilo více jak sto aktérů z různých oblastí – zástupci MHMP, MČ, NNO, státních organizací, pedagogických zařízení a samotných migrantů. Kromě vzniku RPP založilo ICP i Platformu migrantů (dříve nazývána Fórum migrantů) – v České republice ojedinělý projekt, kde migranti dostávají prostor k tomu, aby sami ovlivňovali město, ve kterém žijí, a dávali podněty k tomu, aby se jim zde ještě lépe žilo.

ICP bylo také iniciátorem vzniku tzv. Poradní platformy zástupců MČ Praha 1 – 22[7] a MHMP pro oblast integrace cizinců – pravidelné setkání, kde dochází k navazování bližší spolupráce mezi ICP, MČ a MHMP, ale i dalšími NNO, které v rámci této platformy prezentují své projekty a aktivity. Cílem platformy je podpora MČ k aktivnímu přístupu k integraci cizinců a podpoře vzniku nových integračních aktivit, které budou dostupné po celém území metropole.

RPP a Platforma migrantů pracovaly od září 2012 do března 2013 na vzniku dokumentu **„Návrh priorit pro oblast integrace cizinců na území HMP“**, který byl základním vodítkem pro finální podobu pražské koncepce a identifikoval priority Hl. m. Prahy ve vztahu k integraci cizinců. Tento dokument byl v dubnu 2013 schválen na zasedání Komise Hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin a integrace cizinců (dále Komise), kde bylo také doporučeno urychlení procesu vzniku finálního dokumentu.
Po zasedání Komise se opět sešla RPP a v rámci vytvořených pracovních skupin začala aktivní práce na rozpracování navržených priorit a jejich konkretizace. V rámci RPP vznikly čtyři pracovní skupiny, jejichž členové byli zástupci ICP, MHMP, NNO a jiných institucí. V září 2013 byly rozpracované podklady od pracovních skupin předány nově vzniklé expertní skupině, kde byly zastoupeny všechny výše zmiňované subjekty a jeden host z OAMP MV ČR tak, aby docházelo i k návaznosti na národní koncepci, jež pražská koncepce doplňuje právě o pražská specifika.

Expertní skupina měla pouhé 3 měsíce na to, aby všechny podklady sloučila do jednoho dokumentu a vypracovala další kapitoly pražské koncepce, které jsou pro celkové pochopení vzniku tohoto dokumentu klíčové. Finální podoba **„Koncepce integrace cizinců na území Hl. m. Prahy“** byla v prosinci 2013 podstoupena expertní skupinou k připomínkování a následnému schválení členy RPP, Komisí, MČ Praha 1 – 22 a Prahy – Libuš, poté bude následovat schválení ze strany Rady a Zastupitelstva hl. m. Prahy. Po všech schvalovacích řízeních by měla pražská koncepce vejít v platnost v průběhu roku 2014.

Pražská koncepce je demokratický dokument, do jehož vzniku byli zapojeni zástupci jednotlivých subjektů a který určuje základní priority integrace cizinců na území Hl. m. Prahy, kterými by se měli řídit jak samotní migranti, tak i subjekty s nimi pracující. Proces integrace je totiž zodpovědností obou stran – migrantů i majoritní společnosti.

[5] V roce 2013 bylo jako dvanácté založeno Integrační centrum pro cizince Hradec Králové. Více informací o integračních centrech na webové stránce *www.integracnicentra.cz.*

[6] Zdroj: MV ČR, Informační servis/statistiky: *http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d a http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d.*

[7] V průběhu roku 2013 byla platforma doplněna o MČ Praha – Libuš, která je v oblasti integrace cizinců velmi aktivní a již od roku 2009 realizuje integrační aktivity v rámci projektů obcí.

Pražská koncepce definuje následující cíle:

• vytvoření koordinovaného systému spolupráce všech subjektů působících na území Hl. m. Prahy v oblasti integrace migrantů za účelem efektivní práce s migranty a především jejich snadnější integrace do majoritní společnosti;

• podpora přátelského soužití migrantů a majoritní společnosti a podpora sousedských aktivit;

• zajištění finančních zdrojů na realizaci integračních aktivit v rámci Hl. m. Prahy prostřednictvím efektivního financování ze strany Hl. m. Prahy;

• podpora rozvoje nových i stávajících služeb a aktivit pro migranty;

• dlouhodobá podpora a financování ICP a jeho činností ze strany Hl. m. Prahy;

• zapojení migrantů do veřejného života hl. m. Prahy a jejich aktivizace k podílení se na rozvoji občanské společnosti;

• zvyšování informovanosti odborné i laické veřejnosti v otázce integrace migrantů a její zapojení do integračního procesu.

K naplnění těchto cílů pak přispívají jednotlivé priority, kterých je celkem pět. Jedná se o prioritu **Analýza postavení migrantů na území Hl. m. Prahy**, která definuje potřebu zrealizovat hloubkové šetření situace migrantů žijících na území hl. m. Prahy – takové informace zde stále chybí a je jich potřeba zejména pro rozvoj dostatečné nabídky služeb pro migranty. Pro rozvoj a podporu integračních aktivit je určující efektivní **Financování integrace migrantů na území Hl. m. Prahy**, které bude zajištěno jak ze strany MHMP, tak i jednotlivých MČ. Mezi největší bariéru v procesu integrace pak patří nedostatečná **Informovanost**, jak samotných migrantů, kteří nevědí kde hledat informace, tak i odborníků, kteří nemají informace o migrantech a práci s nimi, ale i majoritní společnosti, ve které je rozšířeno stereotypní myšlení na základě nepravdivých informací o migrantech a jejich důvodech příchodu do České republiky. Na prioritu zvyšování informovanosti pak navazuje priorita **Vzdělávání**, která je zaměřena na vzdělávání dětí i dospělých migrantů a odborníků s nimi pracujících. Zde je i důležitá podpora dobrovolnictví jako aktivního nástroje rozvoje občanské společnosti. Poslední, ale neméně důležitou je priorita **Přístup migrantů k sociálním a návazným službám**, která zaručuje dodržování práv migrantů a jejich rovné využívání sociálních služeb, s důrazem na zranitelné skupiny migrantů.

Jednotlivé priority obsahují doporučení, neboli kroky k tomu, jak se má dané priority dosáhnout. U každého doporučení jsou pak uvedeny zodpovědné orgány, které mají implementaci doporučení do praxe na starosti.

Pražská koncepce je dokumentem, který seznamuje s problematikou integrace cizinců v Hl. m. Praze a zároveň udává směr, kterým by se mělo hlavní město ubírat tak, aby se Praha opravdu stala **„metropolí všech“.** Aby byla pražská koncepce co nejživějším dokumentem, bude každoročně vydáván tzv. **Akční plán**, který určí priority pro následující rok a konkrétně je specifikuje tak, aby byly pro odpovědné orgány co nejjednodušeji uchopitelné. K poslednímu lednu každého roku se pak vydá **Zpráva o naplňování Koncepce Hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců** – hodnotící zpráva o realizaci pražské koncepce za uplynulý rok, kde bude vyhodnocena činnost jednotlivých aktérů a případné zlepšení situace migrantů žijících na území metropole.

Pražská koncepce byla inspirována tou nejlepší praxí západoevropských měst, které se integrací cizinců věnují mnohem déle než Praha nebo celá Česká republika. Je to krok novým směrem, který by měl vést k vytvoření koordinovaného systému spolupráce všech aktérů i samotných migrantů a to za jediným cílem – aby se v Praze dobře žilo všem jejím obyvatelům.

Vezmeme-li v úvahu paralelu Vídeň – Lisabon – Praha, je zřejmé, že Praha má v oblasti integrační politiky nejméně zkušeností, nicméně v posledních letech už odvedla velký kus práce. Za nejvýraznější počin v této oblasti můžeme považovat otevření Integračního centra Praha, které má již 5 poboček a narůstající množství klientů z řad cizinců. Význam a důležitost této organizace, založené Hlavním městem Praha, dokazuje mimo jiné fakt, že přibližně 13 % pražských obyvatel jsou cizinci.
Největší rozdíl mezi Prahou a ostatními zmíněnými metropolemi je však ve vnímání důležitosti této problematiky. Vedení hlavního města ji doposud nepovažovalo za tak důležitou a byla vždy až na druhé koleji. Dnes, v době narůstajícího počtu cizinců nejen v Praze, považujeme však toto téma za jedno z prioritních. Současně s tím je nesmírně důležité posilovat pojetí diverzity jako hlavního přístupu k zapojování imigrantů do chodu společnosti. Pestrost a rozmanitost, kdy každý člen společnosti, nehledě na původ, bude mít zájem na dobrém fungování místa, kde žije, je cíl, ke kterému by i Praha měla v budoucnu směřovat.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Publikace je financována Hlavním městem Praha z Programu podpory aktivit integrace cizinců na území Hlavního města Prahy pro rok 2013.

